

УДК 531(075)

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.33>

Орду К. С.

СТРУКТУРА І КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Порушено проблему формування інформаційної компетентності майбутніх лікарів сімейної медицини. Стверджується, що структуру інформаційної компетентності майбутніх сімейних лікарів можна представити у вигляді двох компонентів: перший – особистісний, що визначає особистісні якості фахівця, необхідні для успішного здійснення професійної діяльності та застосування інформаційних технологій, другий компонент – професійно-інформаційний, який представляє собою сукупність компетенцій, що визначають здатність фахівця застосовувати інформаційні та комп'ютерні технології до розв'язання різноманітних задач.

Зазначається, що формування інформаційної компетентності студентів-медиків припускає освоєння ними знань і умінь з області інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток комунікативних здібностей, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати інформацію.

Ключові слова: інформаційна компетентність, компетенція, структура, компонент, ІТ-компетентність лікарів, сімейні лікарі, професійно-інформаційний компонент.

Метою статті є визначення, тлумачення й оцінка структури та змісту інформаційної компетентності майбутнього сімейного лікаря.

Поняття інформаційної компетентності на теоретичному та методичному рівнях досліджувало багато вчених. Зокрема, цьому питанню присвячено праці О. Аніщенко, Н. Баловсяк, П. Беспалова, Н. Гендіної, Д. Грицькова, Р. Гуревич, А. Зав'ялова, М. Загорного, О. Зайцевої, В. Кислої, А. Семьонова, О. Спіріна та ін. Проблема визначення компонентної структури та рівня сформованості інформаційної компетентності розглянуто у працях науковців Н. Абакумова, Н. Баловсяк, Т. Гудкова, С. Єфимова, Е. Зеер, М. Катаєва тощо. Однак проблема визначення компонентів інформаційної компетентності майбутніх сімейних лікарів потребує окремого дослідження.

М. Головань зауважує, що з компетентністю в галузі інформатики, комп'ютерної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій пов'язують інформаційну культуру, інформаційну компетентність, інформаційно-комунікативну, інформаційно-комп'ютерну, інформаційно-технологічну, ІКТ-компетентність тощо. Вчена вважає, що інформаційна компетентність може розглядатися в трьох аспектах: у складі ключових компетенцій; як складова професійної компетентності фахівця; як етап у становленні його професійної або інформаційної культури [3, с. 63].

Н. Баловсяк і Я. Карлінська визначають інформаційну компетентність як інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку відомостей та ефективної роботи з ними у всіх їх формах та представленнях – як у традиційній, друкованій формі, так і в електронній формі; здатності щодо роботи з комп'ютерною технікою та телекомунікаційними технологіями та здатності щодо застосування їх у професійній діяльності та повсякденному житті [1, с. 25; 5].

Погодимось із думкою Н. Баловсяк, що інформаційна складова частина визначає компетентності, що стосуються роботи з інформаційними ресурсами в різних їх формах і представленнях і являє собою сукупність таких умінь та здатностей: 1. вміння визначати інформаційну потребу та предмет дослідження; 2. вміння користуватися інформаційними ресурсами у професійній діяльності та повсякденному житті; 3. знання юридичних, правових та економічних норм використання інформаційних ресурсів; 4. вміння здійснювати пошук відомостей та використовувати для цього різні інформаційні джерела; 5. вміння проводити критичний аналіз та оцінку повідомлень.

За твердженням ученої, компоненти інформаційної компетентності можна представити у вигляді двох компонент – особистісної та професійно-інформаційної. Перша визначає суб'єктивні риси особистості фахівця, які сприяють успішній реалізації професійної діяльності майбутнього спеціаліста. До цих рис належать здатність до рефлексії, самоусвідомлення власної діяльності, комунікативні здібності, здатність до самоорганізації та організації інших людей, можливості швидкої мобілізації та зміни характеру виконуваної діяльності. Друга компонента визначає об'єктивні характеристики особистості, а саме сукупність професійних знань, умінь, навичок, що стосуються роботи з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями та здатностей застосовувати їх до розв'язування професійних задач [1, с. 5].

У структурі категорії “інформаційна компетентність” О. Божинська виділяє такі компоненти: когнітивний; ціннісно-мотиваційний (гносеологічний); техніко-технологічний (технологічний); комунікативний рефлексивний [4].

А. Хуторський до структурних компонентів інформаційної компетентності включає об'єктивну (професійно-інформаційну) та суб'єктивну (особистісну) компоненти. Об'єктивна компонента включає вимоги, які висуваються соціумом до професійної діяльності фахівця. Суб'єктивна компонента доповнює його інформаційну компетентність особистісними якостями, що показують здатність фахівця до успішного виконання професійної діяльності [7].

Т. Гудкова розглядає інформаційну компетентність із позицій єдності її компонентів, до яких вона зараховує: когнітивний компонент – знання, необхідні для розв’язання професійних ситуацій та відбору методів навчання; мотиваційно-ціннісний компонент – прояв зацікавлення та формування ціннісних мотивів до оволодіння ІТ; техніко-технологічний компонент – уміння ефективно поєднувати інформаційні та педагогічні технології у практиці викладання; комунікативний компонент – продуктивна побудова процесу спілкування з позицій суб’єкта навчання; рефлексивний компонент – адекватна самооцінка значущості особистої участі у спільній з учнем діяльності [4].

Т. Лупиніс виокремлює такі показники сформованості компонентів інформаційної компетентності: мотиваційний – прагнення і здатність (готовність) до опанування знаннями й уміннями у галузі інформатики, комп’ютерної техніки та традиційних інформаційних ресурсів; когнітивний – сукупність знань, що відображають систему сучасного інформаційного суспільства, набуття нових знань із дисциплін, способи та прийоми роботи з інформаційними технологіями; діяльнісний – досвід пізнавальної діяльності, зафіксований у формі його результатів, тобто знань; аксіологічний – уміння здійснювати адекватну самооцінку, самостійно бачити і формулювати проблему, самостійне подолання труднощів в оволодінні інформаційною компетентністю; комунікативний – спілкування студентів та викладача відбувається за допомогою комунікаційних технологій із метою самоосвіти; адаптивний – пристосування до нових вимог інформаційного суспільства [5].

Складниками структури інформаційно-комунікаційних компетентностей майбутніх вчителів інформатики О. Кривонос визначив такі компоненти: мотиваційно-ціннісний (зацікавленість до інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій, схильність до діяльності у сфері ІКТ, усвідомлення мотивів і мети цієї діяльності), змістово-проектувальний (теоретичні знання, уміння, навички, пізнавальна активність), когнітивно-операційний (ступінь освоєння ІКТ і науково-методологічними основами їх використання в професійній діяльності) та особистісно-рефлексивний (власний стиль, здатність оцінювати власну діяльність та її результати, самоосвіта) [6].

В. А. Зав’ялова складники інформаційної компетентності фахівців з інформаційних технологій сформовані таким чином: фактологічно-аналітична складова частина характеризує знання та розуміння основних інформаційних процесів та закономірностей у галузі ІТ; предметно-специфічна складова частина поєднує уміння та навички розумової та предметної діяльності у сфері вирішення професійних завдань; методологічна складова частина визначає комплексне, системне бачення проблем та їх вирішення в галузі комп’ютерних технологій; світоглядна складова частина передбачає сформованість у фахівців практичного досвіду в галузі ІТ та потребу в постійному вдосконаленні [7].

О. Миронова інформаційну компетентність визначає як здатність ефективно виконувати інформаційну діяльність (під час вирішення професійних завдань, навчання, повсякденному житті) з використанням ІКТ, що передбачає володіння інформаційною компетенцією та сформованою готовністю (що містить й особистісні якості) до розв’язання відповідних завдань з урахуванням набутого досвіду, можливістю самостійної організації власної діяльності, здійсненням самоконтролю та усвідомленням особистої ролі у процесі їх реалізації та можливих наслідків її здійснення [6, с. 169].

Погодимось із думкою І. Демченко, що інформаційна компетентність може бути охарактеризована через ефективність, конструктивність інформаційної діяльності на основі комп’ютерної грамотності, що означає ефективне застосування знань, умінь для вирішення поставлених перед людиною завдань [7].

Як зазначає І. Смирнова, інформаційна компетентність – це нова грамотність, яка формує уміння активної, самостійної обробки різної інформації людиною, прийняття принципово нових рішень у непередбачених ситуаціях із використанням технологічних засобів [8, с. 56].

На думку Г. Дегтярьової, інформаційна компетентність є основним компонентом інформаційної культури, яка, своєю чергою, є частиною загальної культури людини; це інтегральна характеристика особистості, здатність до засвоєння відповідних знань і розв’язання завдань у навчальній та професійній діяльності за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [8].

Л. Петухова використовує термін “інформатична компетентність” і визначає його як системний обсяг знань, умінь і навичок набуття, перетворення, передавання та використання інформації в різних галузях людської діяльності задля якісного виконання професійних функцій [7, с. 3].

Л. Шевчук чітко розмежовує такі поняття, як інформаційна компетентність й інформативна компетентність. Вона вважає, що інформаційна компетентність – це компетентність індивіда в роботі з інформацією, а інформатична – це комп’ютерна грамотність, тобто уміння працювати з комп’ютером та застосовувати інформаційні технології. Автор розглядає інформаційну компетенцію як ширше поняття, оскільки вона передбачає досвід роботи із самою інформацією, а не лише її засобами.

С. Харицька вводить поняття “пошуково-інформаційна компетентність” і застосовує його до сукупності доступних для вимірювання знань, умінь і навичок, набутих у закладах освіти чи поза ними і необхідних на робочому місці на рівні встановлених вимог (стандартів) до цієї праці.

На переконання П. Беспалова, є необхідність виокремити поняття “інформаційно-технологічна компетентність” як інтегральну характеристику особи, що не зводиться до розрізнених знань і умінь роботи з комп’ютером. Вона передбачає мотивацію щодо засвоєння відповідних знань, здатність до розв’язання

задач у навчальній і професійній діяльності за допомогою комп'ютерної техніки і володіння прийомами комп'ютерного мислення [2, с. 42].

За твердженнями Н. Коряковцевої і С. Шишова, інформаційна компетентність забезпечує навички діяльності студентів стосовно інформації, яка міститься в навчальних предметах та освітніх галузях, а також навколишньому світі. За допомогою реальних об'єктів (телефон, комп'ютер тощо) та інформаційних технологій (аудіо-, відеозапис, інтернет) формуються вміння самостійно шукати, аналізувати і відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її.

А. Добровольська наголошує, що в умовах інформатизації суспільства, вищої медичної освіти в професійній діяльності лікарів з'являється нова інформаційно-технологічна функція, виконання якої із залученням потенціалу нових інформаційних технологій забезпечує для них формування спеціальних знань, умінь і навичок, розвиток особистісних якостей, підвищення рівня творчих здібностей, розвиток альтернативного і логічного мислення, здібностей до самоосвіти.

У межах такого процесу лікарі мають вміти працювати із сучасними апаратними і програмними засобами, усвідомлено застосовувати інформаційні технології в професійній діяльності, тобто володіти ІТ-компетентністю. Враховуючи, що ІТ-компетентність лікарів досить часто варто розглядати як сукупність їхніх професійних якостей, в основі яких лежать здібності, знання, вміння і навички в галузі освоєння нових інформаційних технологій, а також досвіду їх застосування в професійній діяльності. Також варто мати на увазі, що нині стрижньовим показником рівня кваліфікації сучасних фахівців медичної галузі є їхня професійна компетентність. Тому в умовах інформатизації вищої медичної освіти нову складову частину професійної компетентності лікарів, а саме їх ІТ-компетентність, треба формувати вже під час навчання в профільних ЗВО. За твердженням ученої, реалізація в освітньому процесі медичного ЗВО педагогічної системи формування ІТ-компетентності дасть змогу здійснювати відповідну сучасним вимогам інформаційно-технологічного суспільства підготовку майбутніх сімейних лікарів.

Спираючись на дослідження І. Кислої, проведене з питання компонентного складу інформаційної компетентності, можна виокремити компонентний склад інформаційної компетентності та розкрити значимість кожного компоненту як для організації (медичної установи), так і для сімейного лікаря (див. табл.) [6, с. 111].

<i>Компонентний склад інформаційної компетентності</i>	<i>Об'єкти реальної дійсності</i>	<i>Соціальна значимість компетентності (для організації)</i>	<i>Особистісна значимість компетентності</i>
Інформаційно-пошукова компетенція	Довідники, енциклопедії, інтернет	Складання нормативних документів	Одержання нових знань
Інформаційно-комунікаційна компетенція	Телефон, мобільний телефон, комп'ютер (електронна пошта, інтернет)	Консультації і підтримка пацієнтів і членів їхніх родин на всіх етапах лікувально-профілактичного процесу відповідно до вимог сучасної охорони здоров'я	Взаємодія з пацієнтами у процесі лікування та профілактики захворювань. Робота з електронною системою охорони здоров'я eHealth, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління медичною інформацією в електронному вигляді
Інформаційна компетенція самовдосконалення й саморозвитку	Медична література, інтернет, ЗМІ	Підвищення кваліфікації	Самовдосконалення й саморозвиток
Інформаційно-операційна компетенція	Телефон, мобільний телефон, інтернет, інструкції користувача	Робота на ПК	Володіння ПК
Інформаційна компетенція збереження (інформаційна безпека)	Зберігання інформації на сервері під паролем, сейфи	Забезпечення безпеки секретним документам	Засоби й методи захисту інформації

Вважаємо за необхідне зазначити, що до мети формування інформаційної компетентності студентів-медиків входить:

- збагачення знаннями й уміннями в області інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій;
- розвиток комунікативних, інтелектуальних здібностей;
- здійснення інтерактивного діалогу в єдиному інформаційному просторі [10, с. 110–113].

Варто звернути увагу на той факт, що формування інформаційної компетентності студентів-медиків відбувається під час вивчення курсу медичної інформатики. У процесі вивчення цієї дисципліни навчальний матеріал має орієнтуватися на теоретичне і практичне опанування студентами ІКТ, використання мультимедійних презентацій, професійно орієнтованих завдань на лекційних, практичних заняттях та на етапі самостійного вивчення дисципліни [4, с. 35].

Варто зазначити, що формування інформаційної компетентності студентів-медиків припускає засвоєння ними знань і умінь з області інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток комунікативних здібностей, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати інформацію.

Таким чином, виділення структури, компонентного складу інформаційної компетентності дає змогу ефективно організувати освітній процес, системно розвивати знання, вміння та навички студентів у системі безперервної освіти, що є основним компонентом підвищення якості професійної освіти.

Отже, структуру інформаційної компетентності майбутніх сімейних лікарів можна представити у вигляді двох компонентів: перший – особистісний, що визначає особистісні якості фахівця, необхідні для успішного здійснення професійної діяльності та застосування інформаційних технологій, другий – професійно-інформаційний, який представляє собою сукупність компетенцій (за І. Кислою), що визначають здатність фахівця застосовувати інформаційні та комп'ютерні технології до розв'язання різноманітних задач.

Використана література:

1. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2004. № 5. С. 21–28.
2. Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.
3. Беспалов П. В. Акмеологический подход к формированию и развитию информационно-технологической компетентности государственных служащих. URL: http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=119&id_thesis=4330.
4. Божинська О. В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності. *Новітні інформаційно-комунікаційні технології в освіті (IISTE-2015)*. URL: <http://dSPACE.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5135/1/Boginska.pdf> (дата звернення: 17.12.2018).
5. Головань М.С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 4. С. 62–69.
6. Гончарова О.Н. Теоретико-методические основы личностно-ориентированной системы формирования информатических компетентностей студентов экономических специальностей : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Симферополь, 2007. 471 с.
7. Гудкова Т. А. Формирование информационной компетентности будущего учителя информатики в процессе обучения в ВУЗе : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования”. Чита, 2007. 22 с.
8. Дегтярьова Г. А. Формування ІКТ-компетентності вчителів-філологів у системі неперервної освіти спеціаліста. URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/5/11degsue.pdf>.
9. Добровольська А. М. Формування ІТ-компетентності та освітні компетенції майбутніх лікарів і провізорів. URL: http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/journals/2017-v3-13/2017_3-13-Dobrovolska_Scientific_journal_FMO.pdf (дата звернення: 17.12.2018)
10. Кисла І. Г. Підходи до формування інформаційної компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу. *Інформаційні технології в освіті*. 2008. № 2. С. 110–113.

References:

1. Balovsyak N. V. (2004) Informatsiyna kompetentnist' fakhivtsya [Tekst] [Information Competence of a Specialist]. *Pedahohika i psykholohiya profesiyanoi osvity*. 2004. № 5. S. 21–28. [in Ukrainian]
2. Biblioteka z osvitynoi polityky [Library on Educational Policy] / Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. Kyiv : “K.I.S.”, 112 s. [in Ukrainian]
3. Bespalov P. V. Akmeolohycheskyu podkhod k formirovaniyu y razvytyyu ynformatsyonno-tekhnohycheskoy kompetentnosti hosudarstvennykh sluzhashchykh [Acmeological Approach to the Formation and Development of Information and Technology Competence of Public Servants]. URL: http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=light&id_sec=119&id_thesis=4330 [in Russian].
4. Bozhyn's'ka O. V. (2015) Formuvannya informatsiyno-komunikatsiynoyi kompetentnosti. Novitni informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi v osviti (IISTE-2015) [Formation of information and communication competence. The latest information and communication technologies in education (IISTE-2015)]. URL: <http://dSPACE.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5135/1/Boginska.pdf> (data zvernennya: 17.12.2018). [in Ukrainian].
5. Golovan' M. S. (2007) Informatichna kompetentnist': sutnist', struktura ta stanovlennya [Informative competence: essence, structure and formation]. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 4. С. 62–69 [in Ukrainian].
6. Goncharova O. N. (2007) Teoretiko-metodicheskiye osnovy lichnostno-oriyentirovannoy systemy formirovaniya informaticheskikh kompetentnostey studentov ekonomicheskikh spetsialnostey : diss. ... doktora ped. nauk : 13.00.02 [Theoretical and methodological foundations of the personal-oriented system of formation of computer competence of students of economic specialties: diss. ... Doctor Ped. Sciences: 13.00.02]. Simferopol: 471 s. [in Russian].
7. Gudkova T. A. (2007) Formirovaniye informatsionnoy kompetentnosti budushchego uchitelya informatiki v protsesse obucheniya v VUZe : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08 “Teoriya i metodika professionalnogo obrazovaniya” [Formation of informational competence of the future teacher of informatics in the process of studying in high schools : author's abstract. dis. ... cand. ped. sciences: 13.00.08 “Theory and methodology of vocational education”]. Chita: 22 s. [in Russian].
8. Degtyar'ova G.A. Formuvannya ІКТ-компетентності вчителів-філологів у системі неперервної освіти спеціаліста [Yelektronniy resurs] [Formation of ICT-competence of teachers-philologists in the system of continuous education of a specialist [Electronic resource]]. URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/5/11degsue.pdf>. [in Ukrainian].
9. Dobrovols'ka A. M. (2017) Formuvannya ІТ-компетентності та освітні компетенції майбутніх лікарів і провізорів. [Formation of IT competence and educational competences of future physicians and pharmacists]. URL: http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/journals/2017-v3-13/2017_3-13-Dobrovolska_Scientific_journal_FMO.pdf (data zvernennya: 17.12.2018) [in Ukrainian].
10. Kisla I. G. (2008) Pidkhodi do formuvannya informatsiynoi kompetentnosti vchitelya zagal'noosvitn'ogo navchal'nogo zakladu. [Approaches to the formation of informational competence of a teacher of a comprehensive educational institution]. *Інформаційні технології в освіті*. 2008. № 2. С. 110–113. [in Ukrainian].

Орду Е. С. Структура и компонентный состав информационной компетентности будущих семейных врачей: теоретический аспект.

Рассмотрена проблема формирования информационной компетентности будущих врачей семейной медицины. Утверждается, что структуру информационной компетентности будущих семейных врачей можно представить в виде двух компонентов: первый – личностный, определяет личностные качества специалиста, необходимые для успешного осуществления профессиональной деятельности и применения информационных технологий, второй компонент – это профессионально-информационный, представляющий собой совокупность компетенций, определяющих способность специалиста применять информационные и компьютерные технологии для решения различных задач.

Отмечается, что формирование информационной компетентности студентов-медиков предполагает освоение ими знаний и умений в области информатики и информационно-коммуникационных технологий, развитие коммуникативных способностей, умение ориентироваться в информационном пространстве, анализировать информацию.

Ключевые слова: информационная компетентность, компетенция, структура, компонент, ИТ-компетентность врачей, семейные врачи, профессионально-информационный компонент.

Ordu K. S. Structure and component composition of information competence of future family physicians: theoretical aspect.

The article touch upon the problem of formation of information competence of future family medicine doctors. It turns out its significance in the professional formation of medical students. It is argued that the structure of informational competence of future family doctors can be represented in the form of two components, the first of which is personal, it defines the personal qualities of a specialist necessary for the successful implementation of professional activities and the application of information technologies.

It is noted that the formation of information competence of medical students implies: the development of their knowledge and skills in the field of computer science and information and communication technologies; development of communicative abilities; ability to navigate the information space, analyze information.

Key words: information competence, competence, structure, component, IT-competence of doctors, family doctors, professional information component.

УДК 37:050.486](477.53-25) Пед. журнал “1914/1917”
DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.34>

Палійчук Р. І.

ЗНАЧЕННЯ “ПЕДАГОГІЧНОГО ЖУРНАЛУ” (1914–1917 РР.) У ВИСВІТЛЕННІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Розглянуто традиції української педагогічної журналістики, які позиціонуються автором як історично сформований стійкий аксіологічний і соціокультурний комплекс норм, правил, цінностей, ідей і підходів до висвітлення процесу розвитку вітчизняної освіти. Окреслено педагогічну журналістику як відображення попереднього досвіду діяльності та форму впливу минулого на події сьогодення, що мають історичний характер і аксіологічний іманентний зв'язок з інноваціями. Механізм їх взаємодії з суспільством, системою освіти слід розглядати в історичному контексті. Зазначено, що якісні характеристики педагогічної преси мають об'єктивну основу, залежать від “включення” видань в історично конкретизовану систему суспільних відносин у контексті формування традицій педагогічної журналістики як категорії педагогічної науки.

Ключові слова: преса, педагогічна преса, освіта, історія освіти, педагогіка, історія педагогіки, освітній процес, українська педагогічна освіта, інновації.

Проблема розвитку освітнього процесу нерозривно пов'язана з питанням дискурсу, в якому окреслений процес розгортається. При цьому дискурсивними щодо зазначеного явища можуть бути суспільно детерміновані чинники, одним з яких є педагогічна преса, значення якої є чи не найбільшим. Така важлива роль педагогічної преси закономірно пов'язана зі специфікою її природи: насамперед вона розглядається як джерело науково-педагогічної інформації. При цьому остання є найоперативнішою формою освоєння новітніх досягнень педагогічної науки, передового педагогічного досвіду, представленого у профільних ЗМІ як найбільш доступних, поширених і актуально оновлюваних джерелах. Своєю чергою, це сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного, освітнього, методичного та управлінського процесу.

У сучасних умовах відбувається зміна змісту так званого «портрета» вчителя. Адаже українська школа має переважно «жіноче» обличчя: нині 95% педагогів у Києві, Львові та інших регіонах України – це представники жіночої статі [7]. Що стосується вікового аспекту, молоді фахівці становлять 6,3% авторів журналів, а викладачі у віці 27–30 років, які вже набули певного викладацького досвіду, – 8%. Найбільша кількість педагогів – це фахівці у віці 31–40 років. Майже 90% педагогів нині виявляють інтерес до реформування освіти. Однак суть реформи при цьому для багатьох із них так і залишається не до кінця визначеною й зрозумілою.